

**Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје**

БЛАЖЕ КОНЕСКИ – ПРЕВОДИ НА 8 ЈАЗИЦИ

За издавачот:

**Велимир Стојковски,
Ректор на Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ - Скопје**

Редакција:

**Максим Каранфиловски
Роза Тасевска
Благица Велјановска**

Корица:

Роза Тасевска

**Меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје**

**БЛАЖЕ КОНЕСКИ
ПРЕВОДИ НА 8 ЈАЗИЦИ**

Скопје 2012

coż za okropne wypaczenie! Zrozumiałem jak i dlaczego, kropelka po kropelce, zbierała się w tym człowieku gorycz, zabierając mu wesołość, nie pozostawiając ni śladu uśmiechu na jego twarzy.

Kiedy oddawałem mu książkę, wręcz drżał w oczekiwaniu na to co powiem. Był bardzo zadowolony kiedy mu powiedziałem, że według mnie dał Francuzom dobrą nauczkę. „ Czy wie pan jak się wypowiedział pan George Millamel po jej przeczytaniu?“ - wspomniał w mojej obecności pan Butczyk. - „Jedynie trzykrotnie powtórzył: Je proteste! Je proteste! Je proteste!“.

Dopiero kiedy miałem wyjeżdżać z Paryża poczułem, że ja i surowy pan Butczyk bardzo się do siebie zbliżyliśmy. „Popatrz pan, - powiedział - ludzie się spotykają, zaprzyjaźniają i zaraz potem muszą się rozstać“. Jego głos drżał ze wzruszenia, a niebieskie oczy zwilgotniały.

Mineło jakiś dwanaście lat i znów znalazłem się w Paryżu, w tym samym Instytucie, w którym miał się odbyć mój wykład. Była niewielka nadzieja, że zobaczę pana Butczyka, którego nie zapomniałem, lecz od czasu rozstania nie utrzymywałem z nim żadnego kontaktu. A on mimo wszystko czekał na mnie niemal przy samym wejściu. Po przywitaniu i pierwszych zamienionych słowach, powiedział: „Od wielu lat jestem na emeryturze i tu nie przychodzę, tym bardziej na takie wykłady. Teraz przyszedłem tylko po to, żeby Pana zobaczyć. Nie wierzę, że się jeszcze raz w życiu spotkamy i dlatego chcę Panu przekazać bardzo ważną wiadomość. Kiedy Pan trafi do raju, by Pan nie błdził i nie tracił czasu szukając mnie, proszę pamiętać, że czekam zaraz przy wejściu, po prawej stronie.

Piszę to i wydaje mi się, że Pan Butczyk patrzy na mnie z góry przez jakieś niebiańskie okienko. Chociaż to nie leżało w jego naturze, teraz lekko się uśmiechał, jakby do mnie mówił: „Tak, co do miejsca już jesteśmy umówieni, a ja z codziennego rajskego biuletinu niewątpliwie się dowiem o momencie Pana przybycia. Ja i tutaj pracuję w bibliotece“.

Од македонски на полски преведоа: Дагмара Шаленга, Јоана Ренкас, Магдалена Питлак, Оксана Захуцка, Пјотр Жезвицки, Габриела Луковска, Јоана Дурлак, Јакуб Сокул, Марија Куглерова под раководство на Лидија Танушевска.

SUSRET U RAJU

Pred kraj 1956. godine prvi put doputovah u Pariz i ostadoh nekoliko mjeseci, sve do maja naredne godine. Malo je trebalo da mi ovaj grad ubije svaku volju. Spoznah ko sam i šta sam u odnosu na ta čudesa građena i uređivana vijekovima od strane jednog velikog naroda. Činilo mi se da je i krajnji cilj velikog naroda da stvori veliki grad sa osobenim izgledom, svojstvenom dušom i fizionomijom.

Ipak nađoh neki oslonac u sebi. Prvo utočište bijaše mi polumračna prostorija Instituta za slavistiku (ul. Mišle 9). Ali tamo me čekaše mračna prilika staroga bibliotekara, ruskog emigranta, gospodina Butčika. Isušen, kost i koža, čelav, namršten kao da se grči od neke teške, stalno prisutne boljke, gospodin Butčik bijaše daleko od one vrste ljubaznih i prijatnih bibliotekara uvijek spremnih da usluže, da porazgovaraju samo onoliko koliko treba i da čak pomognu čitaocu svojim savjetima. Ne, gospodin Butčik nije privlačio svoje goste niti ih je odbijao. Posebno bi surovo dočekivao one što bi prvi put došli. Njegov bi ih pogled mjerio od glave do pete, pun sumnjičavosti i hladnoće od kojih bi se koža ježila. Možda ovo bijaše jedan od razloga što gospodin Butčik nikada nije imao mnogo čitalaca u svojoj poluosvijetljenoj sobi.

Ali ostadoh nekoliko mjeseci pa mi se učini da sam prebrodio karantin. Ja sam po prirodi veoma oprezan u odnosu na ljude koji me drže u napetosti i maksimalno nastojim da ne povrijedim ni suviše naglim gestom, ni samosvojnomo intonacijom. Moje prilično dobro poznavanje ruskog jezika i književnosti pomoglo je da se zbližim malo-pomalo sa gospodinom Butčikom. Iz dana u dan osjećao sam se slobodnije u njegovom prisustvu, ali sam ipak nastojao da ničim ne narušim niti da ponovo stvaram već stvorenu harmoniju.

To da ona bijaše stvorena vidjelo se kada mi je sam gospodin Butčik ponudio da pročitam njegovu bibliografiju francuskih prevoda ruske beletristike. Ova knjiga bijaše puna gnjeva, žuč se iz nje izlivala. Gospodin Butčik je s pravom negodovao zbog toga što Francuzi ne samo što malo prevode sa ruskog nego pri tome čak u krivom svjetlu predstavljaju najveće tekovine ruskoga duha. Kao ilustraciju toga u njegovom djelu bijaše reprodukcija naslovne strane prevoda ANE KARENJINE, na kojoj je junakinja Lava Tolstoja predstavljena kao dama

slabog morala. Kakvo nerazumijevanje, kakvo užasno iskrivljavanje! Dokučih kako se i zašto, kap po kap, skupljala gorčina u ovome čovjeku, ubijajući njegovu veselost, ne ostavljajući ni traga od osmijeha na njegovom licu.

Kada bih mu vratio knjigu, on bi čak uz jedan drhtaj očekivao šta ću kazati. Bijaše veoma zadovoljan kada mu rekoх да је, по моме, очитао буквицу Francuzima. „Znate kako se izrazio gospodin Žorž Miamel kada ju je pročitao?“ – sjeti se preda mnom gospodin Butčik. – „On je samo tri puta ponovio: Je proteste! Je proteste! Je proteste!“. Da sam se sa gospodinom Butčikom veoma prijateljio, osjetio sam kada je trebalo да отпутujem из Париза. – „Ето, рече – сретнеš се људима, пријатељиш, а онда треба да се заувјек растанеш“. Glas mu bijaše drhtav, suze zališe njegove очи. Prođe nekih dvanaest godina i ja se ponovo nađoh u Parizu, u istom Institutu, gdje je trebalo да одржим predavanje. Nada bijaše mala да ћу видјети господина Butčika, koji je за мене остао u neizbrisivom sjećanju, ali sa kojim nisam održavao никакве kontakte nakon što smo se rastali. A on me ipak дочека готово на ulaznim vratima. Nakon pozdrava i prvih razmijenjenih riječi каза ми: „Već duži niz godina sam u penziji i ovamo ne svraćam, samo koji put на ова predavanja. Sada sam došao samo да Vas vidim. Ne vjerujem да ćemo se uopšte nekad sresti u životu па биh сада htio да Vam prenesem vrlo važnu poruku. Kada stignete u raj, да mnogo не lutate i да не губите vrijeme tražeći me, znajte да ћу Vas čekati odmah на ulazu s desne strane“.

Pišem ovo па ми се чини да ме gospodin Butčik gleda odozgo са nekog nebeskog prozora. Iako ovo не bijaše njemu svojstveno, on се сада осмјехује i као да ми govori: „Да, mjesto је rezervisano, а ја ћу из svakodnevnog rajskog biltena nepogrešivo saznati u kome ćete trenutku ovamo stići. Ja ovdje radim u biblioteci“.

Од македонски на српски превеле: **Бранко Тошовић**

ЗУСТРІЧ У РАЮ

Наприкінці 1956 року я вперше приїхав до Парижа і лишився там на декілька місяців, аж до травня наступного року. Вже дуже скоро це місто зламало мою волю. Я бачив, де я є і що я є у порівнянні з цим дивом, яке століттями розбудовував і впорядковував великий народ. Мені здавалося, що кінцевою метою існування будь-якого великого народу є створення величного міста, яке має характерний лише для нього вигляд, має власну душу і власне обличчя.

І все ж таки я знайшов для себе якусь опору. Найпершим моїм прихистком було напівтемне приміщення Інституту славістики (вул. Мішле, 9). Проте там на мене чекала похмура постать старого бібліотекаря - російського емігранта пана Бутчика. Сухий, сама шкіра і кістки, лисий, насуплений, ніби його судомило від якогось сильного, постійно присутнього болю, пан Бутчик аж ніяк не належав до племені тих люб'язних і приємних бібліотекарів, які завжди готові стати в пригоді читачеві, поговорити з ним якраз стільки, скільки треба, навіть порадити щось. Ні, пан Бутчик не притягував до себе гостей, скоріше навпаки – відваджував їх. Особливо суворо він зустрічав тих, хто приходив до нього вперше. Його погляд змірював їх з голови до ніг, сповнений підозри і холоду, від якого по шкірі мурашки бігали. Можливо, це було однією з причин того, що у напівтемній залі пана Бутчика ніколи не сиділо багато читачів.

Але я навідувався туди впродовж кількох місяців, і, здається, успішно пройшов карантин. Я за своєю природою дуже обережно поведуюся з людьми, які тримають мене в напрузі й уважно стежу за тим, щоб не зачепити їх надмірним нахабством або самовпевненою поведінкою. Моє досить непогане знайомство з російською мовою та літературою допомогло мені потроху зблизитися з паном Бутчиком. День за днем я почувався все більш невимушено у його товаристві, і все ж постійно намагався нічим не порушити створеної одного разу гармонії, натомість розвивати її далі.

Те, що гармонія таки була досягнута, стало зрозуміло, коли пан Бутчик сам запропонував мені прочитати власну бібліографію перекладів російської белетристики французькою. Ця книжка була сповнена гніву, вона стікала жовчю. Пан Бутчик справедливо обурювався тим, що французи не тільки мало перекладають з російської, але й ставляться до найславетніших витворів російського